

Gör Det Själv

SVÅRIGHETSGRAD

Det är inte svårt, men det är mycket och tungt arbete. Störst utmaning är att göra granittrappan.

LÄTT

SVÅRT

TIDSÅTGÅNG

Denna uteplats byggdes under sex månader.

PRIS

Räkna med cirka 50.000 kronor för motsvarande projekt. Minst.

MATERIAL

Olika slags sten:

- Rund natursten
- Vit singel, 8/11
- Granit kantsten
- Gatsten
- Skifferplattor

Annat:

- Torrbetong
- Torrbbruk till murning
- Cementbaserat fogbruk till gatsten
- Sten för bärlager och dränering
- Armeringsjärn
- Fiberduk
- Sättsand till gatsten
- Träskivor till gjutform

SPECIALVERKTYG

- Borrhammare
- Högtryckstvätt
- Blandare

Samspel med berget har skapat en unik uteplats.

Uteplats på naturens villkor

Kör bort oändligt många fullastade skottkärror med gräs och jord, och kör dit lika mycket sten och grus, innan du jämnar till, gjuter och murar. Då får du en **unik uteplats – på naturens villkor**. Läs här och se hur du kan göra något liknande.

Området röjs

Ett igenvuxet område i trädgården, som främst har använts för förvaring av trädgårdsavfall de senaste åren, är utgångspunkten för den nya uteplatsen.

Innan anläggandet kan börja, behöver mycket röjas. Gräs, jord och annat löst material måste lastas och köras bort, så att vi kommer ner till stenhällen – och jordlagret.

Dessutom spolas gammal mossa och annan växtlighet bort, så att den nakna gråa stenhällen träder fram. Det blir både finare och gör att murbruket fäster bättre när stödmurarna senare byggs.

1

Platsen som ska fräschas upp är tomtens fulaste, som har använts som bl a kompost de senaste åren. Rökningen görs manuellt, främst med skottkärra och spade.

2

Mossa och annan växtlighet på hällen spolas bort med en högttrycksvätt. Vi kör med full kraft på tvätten – här finns det inget som kan spolas sönder.

3

Berghällen har spolats ren och vi har röjt undan gräs och löst material, så att vi kan fortsätta arbetet på den nakna hällen och jordlagret.

Hur befriande är det inte att slippa tänka på frostsäkring! Då kan du koncentrera byggandet på bara det du ser och inte på det som befinner sig upp till flera meter ner i marken. Just så är det här, där en igenvuxen berghäll förvandlas till en fantastiskt fin och helt unik uteplats. Istället för att naturen anpassas till platsen, har slänter och bergsknallar fått bestämma hur det färdiga resultatet ska bli.

Vi bygger bland annat en trappa med vanger av stora granitstenar och steg av mindre gatsten. Trappan binder ihop den nya uteplatsen med resten av trädgården.

Som stöd för rabatter och beläggningar gör vi stödmurar av rund natursten, som också anpassas till berget. Slutligen täcks ytorna på plåtarna med vit singel.

Jobbet innebär mycket tungt arbete att transportera bort befintliga massor, köra oändligt många vändor med skottkärran fylld med sten och tungt arbeta med tunga stenmaterial. Men det snygga slutresultatet är värt varenda timmes hårt slit.

Har du också en igenvuxen stenslänt på dina ägor, finns det många bra idéer att hämta i den här artikeln. Läs vidare och låt dig inspireras. □

Kanterna säkras

Flera nivåer på den nya uteplatsen betyder också många kanter runt de olika ytorna. Dessa kanter måste säkras, så att lagret med singel som senare läggs på inte rinner ut.

Vi säkrar därför kanterna med en kombination av bärlager och återanvändning av gamla skifferstenar som har funnits på tomten, tillsammans med jord från tomten.

Detta läggs i olika lager och packas, så att det bildar ett hårdt underlag längs kanterna. Överst gjuts en kant av runda naturstenar.

1

Kanterna på de olika ytorna säkras med en kombination av bärlager, gamla skifferstenar och jord lagt ovanpå vartannat. Bärlagret körs in med skottkärran, medan skifferstenarna och jorden återanvänds från tomten.

2

Det översta lagret i kantsäkringen är jord. Jorden binder bärlagret lite extra, och det hålls också på plats av de tunga skifferstenarna. Det blir inte kanter som tål tung biltrafik, men det räcker som säkring för belastningen som blir här.

3

Överst gjuter vi en kant av runda naturstenar. Vi väljer stenar som passar bra tillsammans och som dessutom är ungefär lika stora.

Hyr dig fri från slitgörat

Även om de flesta skottkärror kan klara över 100 kg, är det jobbigt att transportera tonvis med gräs, jord och sten med en skottkärra. Hyr du istället en minidumper kan du utan problem flytta upp emot tio gånger då mycket, utan att du överanstränger kroppen.

En minidumper går i cirka 10 kilometer i timmen, och den kan lastas med över 500 kilo. Vissa modeller har också en skopa, så att den är enkel att lasta och tömma. Väljer du en modell utan skopa, kommer du inte undan att skyffla upp materialet för hand. I gengäld kan du transportera stora lass utan problem.

Ska du köpa en minidumper kostar den från mer än 20.000 kronor för de enklaste modellerna, till över 50.000 för proffsmodellerna. För de allra flesta är det smartaste därför att hyra en maskin. Den måste hämtas och lämnas, men när den väl är på plats blir arbetet mycket enklare.

Minidumpern Yanmar C08 har skopa, bältesdrift och en lastkapacitet på 800 kg. Den kan hyras för cirka 1.500 kronor per dygn.

Trappa av granit

Som entré till den nya uteplatsen från resten av trädgården, bygger vi en stentrappa av granit.

Trappan har vanger och sättsteg av kansten av granit, medan själva planstegen byggs upp av bärlager fyllda med gatstenar. Stegen görs med fall, så att regnvatten kan rinna undan.

Trappans höjd är 60 cm, medan den är 130 cm djup. Det ger fyra steg som är 32,5 cm djupa och 15 cm höga – en perfekt trappa att gå i utomhus.

1 Vi gör en gjutform för att stötta gatstenen som trappan ska byggas med. Vi lägger betong på stenhällen underst i gjutformen, med stora gatstenar överst. Stenarna ska hamna i samma nivå som beläggningen.

2 Gjutformen tas bort efter cirka ett dygn. Därefter fyller vi på med bärlagret och ett sättlager mot de fastgjutna gatstenarna, innan vi lägger nya gatstenar. Det ger oss en fin gatstensyta överst på trappan.

3 Stenarna håller formen på plats. Vi gör ännu en gjutform. Den stöttar betongen som läggs under den översta granitstenen; alltså trappans översta sättsteg. Formen avslutas med ett avstånd motsvarande stenens höjd från toppen.

4 Vangerna består av två kantstenar på varje sida, som sätts ihop till två långa vanger. Den nedersta delen på varje sida måste anpassas till berget under. Till det använder vi en stor vinkelslip med diamantkapskiva.

5 Vangerna gjuts fast med betong medan sättstegen förankras på varje sida ner i berget. Förankringen är 12 mm armeringsjärn, som borrar ner i berget och in i sättstegen underifrån.

6 Gatstenarna har fogats med ett cementbaserat fogbruk. Planstegen byggs upp med bärlager underst med ett lager sättsand ovanpå, innan gatstenarna sätts i två rader. Vi använder ett cementbaserat fogbruk mellan gatstenarna.

7 Den färdiga trappan "kläs" slutligen med vit singel på två av sidarna. Sedan har vi en läcker entré till den nya uteplatsen från den övriga trädgården.

Stödmurar av natursten

För att säkra att jord från rabatterna och omgivningarna inte smutsar ner på den nya uteplatsen, bygger vi stödmurar på flera ställen.

Murarna består av rund natursten. Stenarna väljs först ut och staplas i små sektioner, så att vi ser att de passar ihop och på platsen där de ska ligga. Därefter plockas stenarna bort igen och muras upp med vanligt murbruk.

Förutom att murarna förstärker rabatter och omgivningar, ramar de också in uteplatsen på ett dekorativt sätt.

Vi väljer stenar som passar ihop och som dessutom passar på det ställe där de är tänkta att ligga. Stenarna staplas upp löst i små sektioner åt gången.

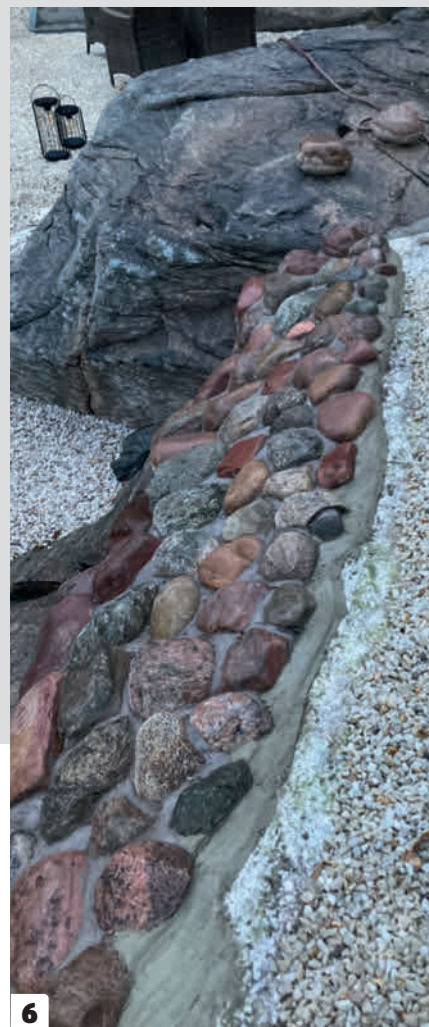
När vi är nöjda med stenarna plockas de ner igen innan de muras upp. Vi använder ett torrbruk som bara blandas med vatten enligt anvisningarna på förpackningen.

Det är ett noggrant arbete att hitta stenar som passar bra tillsammans. Det gäller nämligen att inte få alltför breda fogar mellan de runda naturstenarna.

Efter hand som vi lär oss tekniken blir sektionerna som vi staplar upp större och större. Här har vi lagt en lös rad på cirka fyra meter i tre lager.

Hela fem olika stödmurar gör vi på den nya uteplatsen. Förutom att de säkrar kanter och slänter, bildar de en dekorativ inramning av de olika ytorna på uteplatsen.

Den nya muren hålls fuktig medan den härdar.

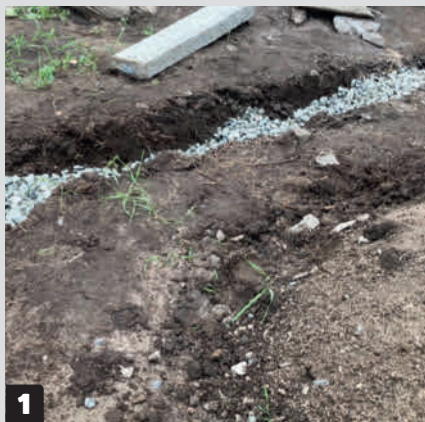
Efter att stenarna har murats upp på plats är det viktigt att murbruket inte torkar för snabbt. Då kan det spricka och bli svagt. Är det torrt och varmt väder, ska du därför fukta muren ordentligt med vatten regelbundet den första veckan.

Platsen täcks med vit singel

Som en avslutning på den nya uteplatsen, läggs vit singel på de olika ytorna.

Men först säkrar vi bra dränering, så att regnvatten kan rinna undan och inte bli liggande. Det gör vi genom att gräva rännor i jorden som fylls med dränerande sten under singeln. Dessutom har alla ytor gjorts med fall bort från bergväggen.

Under singeln lägger vi en fiberduk, för att förhindra att det växer upp ogräs underifrån.

1

Vi säkrar dränering av de olika ytorna genom att gräva rännor på flera ställen. De fylls med sten innan de till slut täcks med fiberduk och singeln.

2

Ytorna görs med fall bort från berget så att vatten inte blir stående när det regnar. Fallet mäts med snören uppspända i våg. Två procents fall är tillräckligt.

3

Sprickor i berget gjuts igen på de ställen där det är risk för att det bildas små bäckar som tar med sig smuts från omgivningen. Det hindrar också att singeln sköljs bort av regnvatten.

4

Till slut täcks alla ytor med vit singel. Den har levererats i storsäck och lyfts in med kran. Men den måste ändå fördelas på de olika ytorna med hjälp av en skottkärra. Under singeln lägger vi en fiberduk, för att förhindra ogräs från att slå rot och växa underifrån.

Slutligen inreds den nya uteplatsen med gröna växter, möbler och belysning.

En anskrämlig plats har förvandlats till grannskapets pärla.